

Историја није скуп неповезаних случајности. Ниједан народ не може избећи објективну законитост друштвених промена као последицу историјске нужности. Дијалектичка филозофија на све појаве гледа кроз њихов развитак и међусобну повезаност, а када је реч о материјалистичком схватању развоја људске цивилизације, оно настаје испитивањем економске структуре друштва.

Живимо у ери у којој је капитализам постао савремена религија. Она експанзијом светске привреде гради густу структуру глобалних веза и формира нови светски поредак. У раној фази капитализам је био заслужан за ликвидацију феудализма и стварање националних држава као функционалних и ефикасних економских целина. Како су се нови производни односи развијали, вишак вредности повећавао, а људске потребе неспутано расле, границе националних држава постајале су све уже, па је било логично да се постојећи образац јединственог тржишта, закона и царина прошири на остатак света. Експанзија настаје када се нагомилани капитал прелије преко локалних баријера, јер он по својој природи тражи нове области и нову радну снагу за експлоатацију, што су неизмерна богатства Новог света пружала. Капитализам је прелазео из почетног у виши стадијум – у фазу империјализма.

Најуспешнија земља на почетку те глобалне трке била је Велика Британија. Њено апостолско промовисање економског либерализма имало је за циљ светску доминацију енглеског капитала. Како су финансије основа на којој се издижу идеолошке надградње, исходиште либералне идеологије била је британска глобална хегемонија.

Међутим, с развојем капитализма у другим државама долази до вишеструке конкуренције и до борбе за превласт на међународној пијаци. Овај развој буди заостале народе и изводи их на светску историјску позорницу. Нови међународни односи условљени су економском конкуренцијом и мењају доктрину глобалне хегемоније у политику сфера утицаја. Регионални национализми потискују такозвани мирољубиви космополитизам, који је био само мантра за анестезирање потлачених народа. Капитализам као природно нестабилан систем циклично испада из тачке равнотеже што изазива сукобе мањег или већег интензитета.

Друга половина 19. века протекла је у грозничавој потрази за уравнотежењем интереса великих сила на различитим геополитичким полигонима. Крај тог смртоносног валцера био је увод у Велики рат који је фактички означио крај старог и почетак новог века. Немало историчара Други свески рат сматра само наставком Првог, а крај најпогубнијег столећа у историји човечанства завршиће се окончањем Хладног рата, који је свет вратио на почетак 19. века и неспорну доминацију једне силе, победнице сва три рата – Америке.

Нови светски поредак темељио се на новој идеологији. Рестаурација глобализма представљала је политички израз владавине корпорацијског, мултинационалног капитала који је опет тражио нова тржишта и нове колоније за експлоатацију. И све то под плаштом неолиберализма, људских права и универзалних слобода.

Читава генерација одрасла је у униполарном свету у коме једна сила диктира економски, политички, технолошки и културни темпо. Али временом су и под тим правилима игре стасавали играчи који су постали легитимна конкуренција и планском акумулацијом капитала, оружја и моћи захтевали нову поделу света. Тридесет година касније самоуверени доминатор угледао је одраз кинеског змаја у свом ретровизору и страхујући од претицања покушао да промени идеолошки дискурс.

Неолиберализам је некада био гарант америчког престижа, данас је Кина победник у глобалној трци светског слободног тржишта. У том светлу треба сагледати Трампов

„чувени“ говор који будућност приписује националним државама. Ова порука представљала је јак ветар у леђа бројним маргиналцима који ће се под маском антиглобализма појавити на европској политичкој позорници. Србија није изузетак, јер ми сваку прилику користимо за још дубље поделе. Најновија је на суверенисте и глобалисте.

Суверенизам је био и остао позитивна историјска појава као модел ефикасне антиколонијалне борбе за националну еманципацију потлачених народа. Али ово признање се не сме протумачити као апологија популизму који попут цунамија руши тешком муком достигнуте цивилизацијске норме.

Напротив! Мозаична инсталација стабилнократија у бившим социјалистичким државама процес је њихове реколонијације, како спољне, тако и унутрашње.

Свима је заједнички нескривени антагонизам према демократији и активни отпор наднационалним интеграцијама.

Објашњење је дао премудри чаробњак Гандалф Сиви – њихово схватање политике је сауронско, постоји само један Господар прстенова и он не дели моћ! Демократија креира плуралистичко друштво и институционални баланс моћи, док међународни интегративни процеси сами по себи подразумевају предају дела суверенитета заједници у коју се ступа. Оба ова пројекта су претња аутократима и њиховој потреби да успоставе потпуну контролу над друштвом и државом.

Зато лидери стабилнократија укидају демократију унутра, а ЕУ сматрају неолибералним маузолејом из чијег ковчега треба побећи. На овим вредносним координатама треба тражити Вучићеву политичку путању, њен почетак и њен крај. Он није само производ наше неодговорности, ни произвољност геополитичке ентропије. Он је последица глобалних историјских процеса, компрадорске реколонијације Балкана, полуострва које без отпора распродаје националне ресурсе, празни сопствену територију, стрмоглаво упада у дужничко ропство и ненадокнадиво заостаје за остатком света.

Скидање колонијалних ланаца споља и развлашћивање домицилних гувернера унутра једини је пут ка слободи. Пробудимо се.

Дијалектика неоколонијализма

Пише: Александар Дикић
петак, 03 децембар 2021 17:38

(Печат)